

V.İ. Lenin

Devlet

Sverdlov Üniversitesinde Verilen Bir Ders

11 Temmuz 1919

Lenin: Marx-Engels-Marxizm
Türkçesi: Lenin: Marx-Engels-Marksizm, Sol Yayınları, Mayıs 1990,
İkinci Baskı, s: 285-304

Sol Yayınları

YOLDAŞLAR, kabul etmiş olduğunuz programa ve bana iletildiğine göre, bugünkü konuşma konusu devlet. Bu konuyla ne denli tanışık olduğunuzu bilmiyorum. Eğer yanılmıyorsam dersleriniz daha yeni başlamış bulunuyor ve bu konuyu sistemli olarak ilk kez bugün ele alacaksınız. Eğer öyleyse, pek olasıdır ki, bu zor konu üzerindeki ilk derste dinleyicilerimin pek çoğuna açıklamalarımı yeterince açık, ve anlaşılır hale getirmeyi başaramayabilirim. Ama eğer öyle olursa, canınızın sıkılmamasını isteyeceğim, çünkü devlet sorunu en karmaşık, en güç sorunlardan biridir, belki de burjuva düşünürlerin yazarların ve filozofların bütün sorunlardan daha çok anlaşılmaz hale getirdikleri bir sorundur. Bu nedenle, birinci oturumdaki kısa bir konuşmadan bu konunun kapsamlı olarak kavranılmasının sağlanabileceği beklenmemelidir. Konuya ilişkin birinci konuşmadan sonra, anlamamış olduğunuz ya da size açık gelmeyen bölümleri kaydetmelisiniz, ve bunlara ikinci kez, [sayfa 285] üçüncü kez, dördüncü kez yeniden dönmelisiniz, öyle ki anlamadığınız şeyler, hem okuyarak ve hem de çeşitli dersler ve konuşmalarla sonradan daha çok tamamlanabilmiş ve belirginleşmiş olsun. Umarım ki, bir kez daha karşılaşma fırsatını bulur ve o zaman bütün tamamlayıcı sorunlar üzerinde görüş alışverişine girebilir ve en anlaşılmamış şeylerin neler olduğunu görürüz. Gene umarım ki, bu konuşmalara ve derslere ek olarak, Marx ve Engels'in en önemli yapıtlarından en azından birkaçını okumaya zaman ayırırsınız. Hiç kuşuk yok ki, bu en önemli yapıtlar, sizin Sovyet ve Parti okulunun öğrenci kütüphanesinde bulunan kitap listelerinde ve elkitaplarında bulunabilir; ve gene, kiminiz, önce anlatımın zorluğu ile umutsuzluğa kapılabilirsiniz, bunun sizi tedirgin etmemesi gerektiği yolunda sizi bir kez daha uyarmak zorundayım; ilk okuyuşta size açık gelmeyen şeyler ikinci bir okuyuşta ya da soruna daha sonra bir başka açıdan yaklaşmanızla açık-seçik hale gelecektir. Çünkü bir kez daha yineleyeyim ki, bu sorun öylesine karmaşık ve burjuva bilginleri ve yazarları tarafından öylesine anlaşılmaz hale getirilmiştir ki, konuyu ciddi bir biçimde incelemek ve bağımsız olarak bu konuyu iyice kavramak isteyen herkesin konuya birçok kez girmek, ona tekrar tekrar dönmek, açık ve tutarlı bir kavrayışa ulaşabilmek için konuyu değişik açılardan ele alması gerekir. Bütün siyasette böylesine temel, böylesine esas bir sorun olmasından ötürü, ve yalnızca bugünkü gibi böylesine fırtınalı ve devrimci zamanlarda değil en barışçıl zamanlarda bile, herhangi bir ekonomik ve siyasal sorunla ilgili olarak her gün her gazetede onunla karşı karşıya geleceğinizden ötürü, ona yeniden dönmek daha kolay olacaktır. Her gün şu ya da bu koşulda soruna yeniden döneceksiniz: Devlet nedir, niteliği nedir, önemi nedir ve partimizin, kapitalizmi alaşağı etmek için savaşım veren partinin, Komünist Partisinin tutumu nedir - onun devlete karşı tutumu nedir? Ve okumalarınızın bir sonucu olarak, devlet konusundaki konuşmalar ve derslerden duyduklarınızın bir sonucu olarak, elde etmeniz gereken başlıca şey, bu soruna bağımsız olarak yaklaşma yeteneğidir, çünkü en farklı koşullarda, en önemsiz sorunlarla [sayfa 286] ilgili olarak, en beklenmedik olaylarla ilgili olarak ve muhalefetle tartışma ve anlaşmazlıklarda bununla karşı karşıya geleceksiniz. Ancak bu konuda bağımsız olarak yolunuzu bulmayı öğrendiğinizde, inançlarınızda kendinizi yeterince sağlam görebilir ve bunları herhangi bir kimseye karşı ve herhangi bir zamanda yeterli başarıyla savunabilirsiniz.

Bu kısa uyarılardan sonra, sorunun kendisini ele almaya geçeceğim - devlet nedir, nasıl ortaya çıkmıştır ve kapitalizmi tümüyle alaşağı etmek için savaşım veren işçi sınıfı partisinin -Komünist Partisinin- devlete karşı takınacağı tutum esas olarak ne olmalıdır?

Burjuva biliminin, felsefesinin, hukuk biliminin, ekonomi politisinin ve gazeteciliğinin temsilcilerinin devlet sorunu kadar, bilerek ve bilmeyerek anlaşılmaz hale getirdikleri bir başka sorunu pek bulamayacağınızı daha önce söylemiştim. Bugüne dek pek sık olarak dinsel sorunlarla birbirine karıştırılmıştır; yalnızca açık dinsel öğretiler değil (bunu onlardan beklemek pek doğaldır), kendini dinsel önyargılardan kurtardığını kabul edenler bile, pek sık olarak özgün devlet sorununu din sorunlarıyla birbirine karıştırırlar ve devletin ilahi bir şey, doğa-üstü bir şey olduğunu, sayesinde insanlığın varlığını koruduğu belli bir kuvvet olduğunu, insanlara ihsan edilen, ya da insanlara ihsan edilebilen ya da insanın olmayan, ona onun dışında verilen bir şeyler getiren ilahi kökenli bir kuvvet

olduğunu ileri süren bir öğretiyi -ideolojik, felsefi bir yaklaşım ve nedenleme ile çoğu kez karmaşık bir öğretiyi- kurmaya çalışıyorlar. Ve söylemek gerekir ki, bu öğretiyi sömürücü sınıfların -toprak sahipleri ve kapitalistlerin- çıkarlarıyla öylesine yakın bir bağ içindedir ki, öylesine onların çıkarlarına hizmet etmektedir ki, burjuvaziyi temsil eden bayların her türden gelenek, görüş ve bilimlerine öylesine derinlemesine sızmıştır ki, herkeste, devlete makul bir gözle bakabildiklerine kendilerini inandırmış olmalarına ve dinsel önyargıların boyunduruğu altında oldukları yolundaki yarğuları öfkeyle reddetmelerine karşın, menşevikler ve sosyalist-devrimcilerin devlet görüşlerinde bile bunun izleriyle karşılaşacaksınız. Bu sorunun böylesine anlaşılmasız ve [sayfa 287] karmaşık hale getirilmesinin nedeni, bunun herhangi bir başka sorundan daha çok, egemen sınıfların çıkarlarını etkiler (bu bakımdan yerini yalnızca iktisat biliminin temellerine bırakır). Devlet öğretisi, toplumsal ayrıcalığı, sömürünün varlığını, kapitalizmin varlığını haklı kılmaya hizmet eder - ve işte bu yüzden bu sorunda tarafsızlık beklemek, ona, bilimsel olduğunu ileri süren kimselerin size bu sorunla ilgili olarak salt bilimsel bir görüş verecekleri inancıyla yaklaşmak en büyük yanlış olacaktır. Devlet sorununda, devlet öğretisinde, devlet teorisinde, konuyu öğrenmeye başlar ve yeterince derinliğine inerseniz farklı sınıflar arasındaki savaşımları, devlet konusunda, devletin beklenen rolü ve önemine ilişkin görüşlerde yansıyan ya da anlaşmazlıkta ifade edilen bir savaşımları, her zaman farkedebileceklerdir.

Soruna, olabildiğince bilimsel olarak yaklaşabilmek için devletin tarihi konusunda, onun çıkışına ve gelişmesine en azından şöyle bir kısa gözetimimiz gerekiyor. Toplum bilimindeki bir sorunda en güvenilir şey ve bu soruna gerçekten de doğru bir biçimde yaklaşma alışkanlığını elde etmek için ve insanın bir yığın ayrıntılar içerisinde ya da birbiriyle çatışan çok değişik düşünce içerisinde kaybolmasını önlemek için en çok gerekli olan şey - eğer bu soruna bilimsel bir biçimde yaklaşmak istiyorsak en önemli şey, her sorunu bu verilen olayın tarihi içinde nasıl ortaya çıktığı ve gelişimindeki bellibaşlı aşamaların neler olduğu açısından incelemek, bugün ulaştığı durumu incelemektir, temelinde yatan tarihsel bağlarını unutmamaktır.

Bu devlet sorununun incelenmesinde, Engels'in, Ailenin, Özel Mülkiyetin ve Devletin Kökeni kitabını öğreneceğinizi umarım. Bu, gelişigüzel söylenmiş şeyler değil, her tümcesi çok geniş tarihsel ve siyasal materyale dayanan, güvenle benimsenebilecek nitelikte, modern sosyalizmin temel yapıtlarından biridir. Kuşku yok ki, bu yapıtın bütün bölümleri aynı ölçüde anlaşılabilir ve kapsamlı bir biçimde sergilenmiş değildir; bazı bölümleri okurun tarih ve iktisat konusunda belli bilgilere önceden sahip olduğu varsayılarak yazılmıştır. Ama gene yineliyorum, bu yapıtı okuyunca, bir anda onu anlamadıysanız [sayfa 288] kaygılanmayın. Pek az insan onu bir anda anlayabilir. Ama daha sonra ilginizin arttığı bir anda ona tekrar dönerek, hepsini olmasa bile, büyük bir bölümünü anlamayı başaracaksınız. Bu kitabı salık veriyorum, çünkü belirtilen anlamda soruna doğru yaklaşımı vermektedir. Kitap, devletin kökeninin tarihsel bir şemasını çizerek başlar.

Bu soruna, tıpkı öteki sorunlarda olduğu gibi -ömeğin, kapitalizmin kökeni, insanın insan tarafından sömürülmesi, sosyalizm, sosyalizmin nasıl doğduğu, onu doğuran koşulların neler olduğu- ancak, bir bütün olarak gelişme tarihine bir göz atarak tutarlı ve güvenilir bir biçimde yaklaşılabilir. Bu sorunla ilgili olarak her şeyden önce, devletin her zaman var olmadığını kaydetmek gerekir. Devletin bulunmadığı bir dönem vardı. Devlet, toplumun sınıflara bölünmesinin başgösterdiği yerde ve zamanda, sömürenlerle sömürülenlerin ortaya çıktığı zamanda görülmektedir.

İnsanın insan tarafından sömürülmesinin ilk biçimi, sınıflara bölünmesinin ilk biçimi -köle sahipleri ve köleler- ortaya çıkmadan önce ataerki aile, ya da kimi zaman adlandırıldığı gibi, klan ailesi vardı. (Klan - kabile; o zamanlar bir akrabadan gelen insanlar birarada yaşıyorlardı.) Bu ilkel zamanların oldukça belirgin izleri, pek çok ilkel insanın yaşantısında bugüne dek kalmıştır; ve ilkel uygarlık üzerine herhangi bir yapıtı elinize alacak olursanız, toplumun köle sahipleri ve kölelere bölünmesinin olmadığı bir zaman, aşağı yukarı ilkel komünizme benzeyen bir zamanın var olduğu yolunda hemen

hemen belirgin açıklamalar, belirtiler ve izlerle her zaman karşı karşıya geleceksiniz. Ve o zamanlar devlet yoktu, sistemli olarak kuvvet uygulama ve halkın kuvvet yoluyla baskı altına alınması için özel bir aygıt yoktu. Devlet diye adlandırılan işte böyle bir aygıttır.

İlkel toplumda, insanların küçük aile grupları halinde yaşadıkları ve vahşete yaklaşan bir koşul içinde gelişmesinin en alt evrelerinde buldukları zaman -modern, uygar insan toplumunun binlerce yıla ayrıldığı bir dönemde- henüz devletin varlığının herhangi bir belirtisi yoktu. Gelenek, otorite, [sayfa 289] saygı ve klanın yaşlıları tarafından uygulanan yetkenin ağır bastığını görüyoruz; bu yetkenin kimi zaman kadınlara verildiğini görüyoruz -o zamanki kadının durumu bugünkü gibi ayaklar altında ve kötü değildi- ama başkalarını yönetmek ve, yönetme uğruna ve o amaçla, sistemli ve sürekli olarak ellerinin altında bugün hepimizin bildiği gibi, silahlı askeri birlikler, hapisaneler ve başkalarının iradesini kuvvet yoluyla baskı altına almanın bütün öteki araçlarla temsil edilen -ki bunların hepsi devletin özünü oluşturur- belli bir baskı aygıtı, bir şiddet aygıtı bulduran ayrı özel bir insan kategorisini hiç bir yerde görmüyoruz.

Eğer dinsel öğretiler diye bilinen şeylerden, kurnazlıklardan, felsefi nedenlemelerden ve burjuva bilginlerin ileri sürdüğü çeşitli düşüncelerden uzaklaşırsak, eğer bunlardan kurtulur ve sorunun özüne inmeye çalışırsak, devletin gerçekten, bir tüm olarak toplumun dışında kalan bir aygıttan başka bir şey olmadığını görürüz. Salt yönetimle uğraşan böyle özel bir insanlar grubu ortaya çıktığı ve yönetmek için başkalarının iradesini kuvvet yoluyla -hapisaneler, özel insan müfrezeleri, ordu, vb.- ile baskı altına almak için özel bir baskı aygıtına gereksinim duydukları zaman, orda devlet ortaya çıkar.

Ama devletin olmadığı bir dönem vardı, genel bağıntılar, toplumun kendisi, disiplin ve işlerin buyrulması gelenek ve göreneklerin gücü ile klanın yaşlılarının ya da - o zamanlar çoğu kez yalnızca erkek ile aynı duruma sahip olmakla kalmayıp sık sık daha da yüksek bir konuma sahip olan kadınlar tarafından sağlanıyordu ve yönetmekte uzmanlaşmış kimselerin özel bir kategorisi yoktu. Tarih göstermektedir ki, insanları baskı altına almanın bir aygıtı olarak devlet, toplumun sınıflara bölünmesinin başgösterdiği, yani bir kısmının başkalarının emeğine sürekli olarak elkoyduğu bir duruma yükseldiği, bazı insanların ötekilerini sömürdüğü gruplara bölündüğü yerde ve zamanda ortaya çıkmıştır.

Ve toplumun sınıflara bölünmesi, tarihin temel olgusu olarak her zaman açık-seçik akılda tutulmalıdır. Binlerce yıl boyunca bütün insan toplumlarının gelişmesi, ayrımsız bütün [sayfa 290] ülkelerde, yasaya genel bir uygunluğu, bir düzenliliği ve tutarlılığı ortaya koymaktadır; öyle ki önce sınıfları olmayan bir toplumla - başlangıçta ataerkil, soyluların bulunmadığı ilkel toplumla karşı karşıyaydık; daha sonra köleliğe dayanan bir toplumla, köle sahipliği toplumu ile karşı karşıyaydık. Modern, uygar Avrupa'nın tümü bu aşamadan geçmiştir, kölelik iki bin yıl önce egemenliğini sürdürmüştür. Dünyanın öteki bölgelerindeki insanların büyük bir çoğunluğu da bu evreden geçmiştir. Köleliğin izleri bugün daha az gelişmiş insanlar arasında yaşamaktadır; örneğin şimdi kölelik kurumunu Afrika'da bulabilirsiniz. Köle sahipleri ve kölelere bölünme, ilk önemli sınıf bölünmesi idi. Birinci gruptakiler yalnızca bütün üretim araçlarına -toprağa, o zamanlar çok ilkel ve az da olsalar aletlere- değil, insanlara da sahiptiler. Bu grup köle sahipleri olarak bilinirdi, oysa başkalarına emek sağlayan ve onlar için çalışanlar köle olarak bilinirdi.

Bu biçimi, tarihte bir başka biçim izledi -feodalizm. Ülkelerin büyük bir çoğunluğunda gelişme süreci içerisinde kölelik, serfliğe dönüştü. Toplumun temel bölünmesi şimdi de feodal beylerle köylü serfler halinde oldu. İnsanlar arasındaki ilişkilerin biçimi değişti. Köle sahipleri, köleleri kendi malları olarak görüyorlardı; yasa bu görüşü doğrulamıştı ve köleyi, köle sahibinin tümüyle sahip bulunduğu taşınır bir mal olarak görüyordu. Serf olan köylüleri ilgilendirdiği kadarıyla, sınıf baskısı ve bağımlılığı olduğu gibi kaldı, ama feodal beylerin köylülere taşınır bir mal gibi sahip olması sözkonusu değildi, ancak onların emeği üzerinde, belli hizmetleri yerine getirme zorunluluğu üzerinde hak sahibiydi. Pratikte, sizin de bildiğiniz gibi, serflik, özellikle de Rusya'da, hepsinden daha uzun süre yaşadık ve kölelikten hiç de farklı olmayan en sert biçimlere büründü.

Daha sonra, ticaretin gelişmesi dünya pazarının ortaya çıkışı ve para dolaşımının

gelişmesiyle, feodal toplumun içerisinde yeni bir sınıf -kapitalist sınıf- doğdu. Metadan, metaların değişiminden ve paranın gücünün artmasından, sermayenin gücü doğdu. 18. yüzyıl sırasında, ya da daha doğrusu [sayfa 291] 18. yüzyılın sonunda ve 19. yüzyıl içerisinde bütün dünyada devrimler başgösterdi. Feodalizm Batı Avrupa'nın bütün ülkelerinde ortadan kaldırıldı. Rusya bunun gerçekleştiği en son ülkeydi. 1861'de Rusya'da da köklü bir değişiklik yer aldı; bunun sonucu olarak bir toplum biçiminin yerini bir başkası aldı - feodalizmin yerini, sınıflara bölünmenin olduğu kadar serflüğün çeşitli izleri ve kalıntılarının da sürdürüldüğü, ama sınıflara bölünmenin temel olarak farklı bir biçime büründüğü kapitalizm almıştı.

Sermayenin sahipleri, toprağın ve fabrikaların sahipleri, bütün kapitalist ülkelerde, halkın tümünün emeği üzerinde tam bir egemenlik kuran ve bunun sonucu olarak bütün emekçi yığınlarını, çoğunluğu proletarya, ücretli işçi olan yaşamlarını, üretim süreci içinde, yalnızca kendi işçi elleri ile emek-güçleri ile sağlayan yığınlar üzerinde egemenlik kuran, onları ezen ve sömüren nüfusun önemsiz bir azınlığını oluşturmuşlardır ve hâlâ da oluşturmaktadırlar. Kapitalizme geçişle, feodal dönemde dağınık halde ve çok kötü durumda bulunan köylüler kısmen (çoğunluğu) proletaryaya, kısmen de (azınlığı) kendileri emekçi kiralayan ve kırsal burjuvaziyi oluşturan zengin köylülere dönüşürler.

Bu temel olguyu -toplumun ilkel kölelik biçiminden serfliğe ve nihayet de kapitalizme geçişini- her zaman akılda tutmalısınız, çünkü ancak bu temel olguyu akılda tutarak, ancak bütün siyasal öğretileri bu temel şema içerisinde incelemekle, bu öğretilerin doğru bir değerlendirilmesini yapabilecek ve bunların ne demek istediklerini anlayabileceksiniz; çünkü insanlık tarihindeki bu üç büyük dönem, köle sahipliği, feodal ve kapitalist dönem, onlarca ve yüzlerce yüzyılı kucaklamaktadır ve öylesine bir siyasal biçim yığını, öylesine çeşitli öğretiler, düşünceler ve devrimler sunmaktadır ki, bu son derece geniş farklılık ve büyük çeşitlilik (özellikle burjuva düşünür ve politikacılarının siyasal, felsefi ve öteki öğretileriyle ilişkili olarak), bir ipucu olarak, toplumun sınıflara bölünmesini, sınıf egemenliğinin biçimlerindeki bu değişmeyi iyi kavrayarak ve bütün toplumsal sorunları -ekonomik, siyasal, ruhsal, dinsel vb.- bu açıdan, inceleyerek anlama olanağı vardır. [sayfa 292]

Eğer devleti bu temel bölünme açısından incerseniz, daha önce de söylediğim gibi, toplum sınıflara bölünmeden önce devletin olmadığını görürsünüz. Ama, toplumsal sınıflara bölünmenin ortaya çıkıp kök salmaya başlamasıyla birlikte, sınıflı toplumun ortaya çıkışı ile birlikte, devlet de ortaya çıktı ve köklerini sağlamlaştırdı. İnsanlık tarihi onlarca ve yüzlerce ülkenin kölelik, feodalizm ve kapitalizmden geçmiş olduklarını ve hâlâ da geçmekte olduklarını bilmektedir. Bu ülkelerin herbirinde, bir sürü tarihsel değişimler olduğu halde, insanlığın bu gelişmesi yüzünden, kölelikten, feodalizmden geçerek kapitalizme geçişi yüzünden ve kapitalizme karşı bugünkü dünya ölçüsündeki mücadele yüzünden, ortaya çıkan bütün siyasal değişikliklere ve bütün devrimlere karşın, her zaman devletin ortaya çıkışını göreceksiniz. Toplumun dışında duran ve salt, ya da hemen hemen salt, ya da esas olarak yönetimle uğraşan bir insan grubundan oluşan, belli bir aygıt her zaman olmuştur. İnsanlar yönetilenler ile yönetimde uzmanlık kazananlar, toplumun üstüne yükselmiş ve yönetenler, devlet adamları olarak bölünmüşlerdir. Bu aygıt, başkalarını yöneten bu insan grubu her zaman halkın üzerindeki bu şiddet, ister ilkel sopalara, ya da ister kölelik döneminin daha gelişkin tipteki silahlar olsun, ya da ortaçağda ortaya çıkan ateşli silahlarda, ya da nihayet 20. yüzyılın teknik harikaları olan ve tümüyle modern teknolojinin en son başarılarına dayanan modern silahlarda ifadesini bulsun, ellerinde belli baskı araçları, fiziksel kuvvet araçları bulundurlar. Şiddetin yöntemleri değişti, ama her toplumda devletin olduğu her dönemde, yöneten, kumanda eden, egemen olan ve iktidarlarını sürdürmek için fiziksel baskının bir aygıtına, o dönemin teknik düzeyine uygun düşen silahlarla bir şiddet aygıtına sahip bulunan bir insanlar grubu da var olmuştur. Ve bu genel görüngüleri inceleyerek, kendimize, sınıfların olmadığı zaman, sömürenlerin ve sömürülenlerin bulunmadığı zaman devletin niçin olmadığını ve niçin sınıfların ortaya çıkması ile görülmeye başladığını sorarak - ancak bu yolla, devletin

niteliğinin ve öneminin ne olduğu sorununda kesin bir yanıt buluruz. [sayfa 293]

Devlet, bir sınıfın bir başka sınıf üzerinde egemenliğini sürdürmesinin bir makinesidir. Toplumda sınıfların bulunmadığı zaman, kölelik döneminden önce, insanların büyük bir eşitliğin ilkel koşulları içinde, emeğin verimliliğinin, hâlâ en düşük üretkenlikte bulunduğu koşullarda ve ilkel insanın en zor ve en ilkel varlığını güçlülükle sürdürebildiği zaman, işleri toplumun geri kalan kısmı üzerinde yönetim ve egemenlik kurmak olan özel bir insan grubu ortaya çıkmamıştı ve daha çıkamazdı. Ancak toplumun sınıflara bölünmesinin ilk biçimi ortaya çıktığı zaman, ancak kölelik görülmeye başladığı zaman, belli bir sınıfın en kaba, tarımsal emeğe dayanan yoğunlaştırma ile belli bir artı üretebildiği zaman, bu artı, kölenin en kötü koşullarda varlığını sürdürmesi için kesenkes gerekli olmadığı ve köle sahibinin eline geçtiği zaman, bu yolla bu köle sahipleri sınıfı güvence altına alındığı zaman - işte o zaman sağlam kök salabilmesi için bir devletin ortaya çıkması zorunluydu.

Ve ortaya çıktı - köle sahipliği devleti, köle sahiplerine güç veren ve onların köleleri yönetmelerini sağlayan bir aygıt. Hem toplum, hem de devlet, o zaman, şimdi olduğundan çok daha küçük boyda idi, karşılaştırılmayacak kadar zayıf iletişim araçlarına sahiptiler - modern iletişim araçları o zaman yoktu. Dağlar; nehirler ve denizler şimdi olduklarından düşünülemez kadar daha büyük engellerdi ve devlet çok daha dar coğrafik sınırlar içerisinde şekillendi. Teknik yönden, zayıf bir devlet aygıtı, daha dar sınırlar içerisinde ve daha dar ölçüler içinde bir devlet olarak iş görmek zorunda kaldı. Gene de kölelerin kölelik durumunda kalmasını zorunlu kılan toplumun bir bölümünün öteki bölümünü boyunduruk altına aldığı ve ezdiği bir aygıt vardı. Sürekli bir baskı aygıtı olmaksızın toplumun büyük bölümünü öteki bölüm için sistemli olarak çalışmak zorunda bırakmak olanaksızdır. Sınıflar olmadığı sürece, bu türden bir aygıt da yoktu. Sınıflar görünmeye başlayınca, her yerde ve her zaman, bölünme büyüyüp sağlam hale geldikçe, özel bir kurum -devlet- de görünmeye başladı. Devletin biçimleri son derecede çeşitli idi. Ta kölelik döneminde, zamanın ölçülerine göre en gelişmiş, en kültürlü ve en uygar [sayfa 294] ülkelerde -örneğin Yunan ve Romalılarda- tümüyle köleliğe dayanan değişik devlet biçimlerini buluyoruz. Daha o zaman monarşi ile cumhuriyet arasında, aristokrasi ile demokrasi arasında bir farklılık vardı. Monarşi tek bir kişinin iktidarındır, cumhuriyet seçilmemiş herhangi bir yetkenin bulunmayışıdır; aristokrasi daha küçük bir azınlığın iktidarındır; demokrasi halkın iktidarındır (Yunancada demokrasinin sözcük anlamı, halkın iktidarı demektir). Bütün bu farklılıklar kölelik döneminde ortaya çıktı. Bu farklılıklara karşın, köle sahipliği döneminin devleti, ister bir monarşi olsun, ister bir cumhuriyet, ister aristokrat olsun, ister demokrat, bir köle sahipliği devleti idi.

Eski zamanlar tarihi üzerine her derste, bu konudaki her konuşmada, monarşi devleti ile cumhuriyet devleti arasında sürdürülen mücadeleyi duyacaksınız. Ama temel olgu şu ki, köleler insan kabul edilmiyordu - yalnız yurttaşlar olarak kabul edilmemekle kalmıyor, insan olarak da kabul edilmiyorlardı. Roma yasası onları mal olarak görüyordu. Kişiyi koruyan öteki yasalar şöyle dursun, adam öldürme yasası köleleri kapsamıyordu. Yalnızca köle sahiplerini koruyordu, çünkü bir tek onlar bütün haklarıyla yurttaş kabul ediliyordu. Ama ister monarşi olarak kurulmuş olsun, ister cumhuriyet olarak kurulmuş olsun, bu, köle sahiplerinin monarşisi idi ya da köle sahiplerinin cumhuriyeti idi. Tüm haklar köle sahipleri tarafından kullanılıyordu, oysa köle, yasa karşısında bir maldı; ve sadece her türlü şiddet köleye karşı kullanılmakla kalınmıyor, bir kölenin öldürülmesi bile suç sayılmıyordu. Köle sahipliği cumhuriyetleri iç örgütlenmelerinde farklı idi, aristokrat cumhuriyetler vardı, demokratik cumhuriyet vardı. Aristokratik bir cumhuriyette yalnızca küçük sayıda ayrıcalıklı kimseler seçimlere katılıyordu; demokratik bir cumhuriyette herkes katılıyordu -ama herkes demek sadece köle sahipleri idi, yani köleler dışında herkes. Bu temel olgu, akılda tutulmalıdır, çünkü devlet sorununa her şeyden çok daha fazla ışık getirmektedir ve devletin niteliğini açık bir biçimde sergilemektedir.

Devlet bir sınıfın bir öteki sınıfı baskı altına alması için bir makinedir, bir sınıfa öteki bağımlı sınıfların itaat etmesini [sayfa 295] sağlayan bir makinedir. Bu makinenin çeşitli biçimleri vardır. Köle sahipliği devleti bir monarşi olabilirdi, bu, aristokratik cumhuriyet ya

da bir demokrat cumhuriyet bile olabilirdi. Aslında hükümet biçimi son derece çeşitliydi, ama özleri her zaman aynıydı: köleler hiç bir haktan yararlanamıyorlardı ve ezi len bir sınıfı oluşturuyorlardı; bunlara insan olarak bakılmıyordu. Aynı şeyi feodal devlette de görüyoruz.

Sömürünün biçimindeki değişme köle sahipliği devletini feodal devlete dönüştürdü. Bunun önemi çok büyüktü. Köle sahipliği toplumunda köle hiç bir haktan yararlanamıyordu ve insan olarak kabul edilmiyordu; feodal toplumda köylü toprağa bağlı idi. Serfliğin bellibaşlı ayırıcı özelliği, köylülerin (ve bu sırada köylüler çoğunluğu oluşturuyordu; kentsel nüfus hâlâ çok azdı) toprağa bağlı oldukları kabul ediliyordu - "serfliğin" asıl temeli budur. Köylü, toprakbeyi tarafından kendisine ayrılmış toprak parçası üzerinde belirli bir gün sayısı kendisi için çalışabilirdi; öteki günler köylü serf, kendi beyi için çalışırdı. Sınıflı toplumun özü olduğu gibi kaldı - toplum sınıf sömürüsü temeli üzerine dayanıyordu. Yalnızca toprak sahipleri bütün haklardan yararlanabiliyordu; köylülerin hiç bir hakkı yoktu. Pratikte bunların koşulları, köleci devletteki kölelerin koşullarından pek az farklıydı. Gene de kurtuluşları için, köylülerin kurtuluşu için, daha geniş bir yol açılmıştı, çünkü köylü serf, beyin doğrudan malı kabul edilmiyordu, zamanın bir kısmında kendi toprağında çalışabiliyordu, deyim yerinde ise, bir ölçüde kendi kendisine aitti; ve değişim ve ticari ilişkilerin gelişmesi için olanakların genişlemesi ile feodal sistem giderek dağıldı ve köylülüğün kurtuluşunun boyutları giderek genişledi. Bu günlerde bile kapitalizme yolaçan ticaretin ve sanayiın daha büyük bir gelişmesi vardı. Ortaçağda feodalizm egemendi. Ve burda da devlet biçimleri değişiyordu, burada da hem monarşiyi, hem de çok daha zayıf görünümde olsa da cumhuriyeti görüyoruz. Ama her zaman feodal bey, tek yönetici olarak görülüyordu. Köylü serf, bütün siyasal haklardan tümünden yoksundu.

Ne kölelikte, ne de feodal sistem altında baskı olmadan halkın küçük bir azınlığı geniş çoğunluk üzerinde egemenlik [sayfa 296] kuramazdı. Tarih, baskıyı atmak için ezilen sınıfların sürekli girişimleri ile doludur. Kölelik tarihi, onlarca yıl süren kölelikten kurtuluş savaşlarının sürdürülmüş olduğunu kaydetmektedir. Yeri gelmişken belirtelim ki, Alman komünistlerinin şimdi aldıkları "spartakist" adı -kapitalizmin boyunduruğuna karşı gerçekten savaş veren tek Alman partisi- iki bin yıl kadar önce olan en büyük köle ayaklanmalarından birinin en ünlü kahramanı olan Spartaküs'ün adından alınmıştır. Yıllar boyu tümüyle köleliğe dayanan, görünüşte güçlü Roma İmparatorluğu, Spartaküs'ün liderliğinde büyük bir orduyu oluşturmak üzere silahlanan ve biraraya gelen kölelerin yaygın bir başkaldırmasıyla sarsıntılar geçirmiş ve darbeler yemiştir. Sonunda köleler yenilmişler, yakalanmışlar ve köle sahipleri tarafından işkenceden geçirilmişlerdir. Böylesine içsavaşlar, sınıflı toplumun varlığının tüm tarihini işaretlemektedir. Ben, sadece kölelik döneminde, bu içsavaşların en büyüklerinden birinin örneğine değindim. Tüm feodalizm dönemi, aynı şekilde köylülerin sürekli başkaldırmasıyla belirlenir. Örneğin ortaçağda Almanya'da iki sınıf -toprakbeyleri ve serfler- arasındaki mücadele geniş boyutlar kazandı ve köylülerin toprakbeylerine karşı bir içsavaşa dönüştü. Sizler, hepiniz, Rusya'da feodal toprakbeylerine karşı köylülerin birçok başkaldırmalarının benzer örneklerini biliyorsunuz.

Kendi egemenliklerini sürdürebilmek ve iktidarlarını korumak için, feodal beyler, geniş bir halk kesimini, kendi baskıları altında birleştirebilecekleri ve bunları belli yasalara ve düzenlemelere bağlı kılacakları bir aygıtı sahip olmak zorunda idiler; ve bütün bu yasalar esas olarak bir şeye varıyordu - beylerin, serfler üzerinde iktidarlarını sürdürmek. Ve bu, örneğin Rusya'daki, ya da (bugün de feodalizmin sürdürüldüğü) daha geri Asya ülkelerinde biçim yönünden farklı -ya cumhuriyet ya da monarşi- feodal devletti. Devlet, monarşi olduğu zaman, tek bir kişinin egemenliği kabul ediliyordu; cumhuriyet olduğu zaman, toprak sahiplerinin, toplumun seçilmiş temsilcilerinin katılmaları şu ya da bu ölçüde kabul edilmiştir - bu, feodal toplum içerisinde olmuştur. Feodal toplum, geniş [sayfa 297] çoğunluğun --köylü serflerin- önemsiz bir azınlığın -toprak sahiplerinin- tümüyle baskısı altında bulunduğu bir sınıf bölünmesini temsil ediyordu.

Ticaretin gelişmesi, meta değişiminin gelişmesi, yeni bir sınıfın -kapitalistlerin- doğmasına yolaçtı. Sermaye, aslında, ortaçağın sonlarında, Amerika'nın keşfinden sonra dünya ticareti büyük ölçüde geliştiği zaman, değerli madenlerin miktarı arttığı zaman, altın ve gümüş değişim aracı olmaya başladığı zaman, para dolaşımını bireylerin büyük zenginliklere sahip olmasını sağladığı zaman biçimlendi. Gümüş ve altın, bütün dünyada zenginlik olarak kabul edilmişti. Toprak sahipleri sınıfının ekonomik gücü azaldı ve yeni sınıfın -sermayenin temsilcilerinin- gücü büyüdü. Toplumun yeniden kurulması, bütün yurttaşların eşit olduğu görünümünü verecek biçimde oldu, köle sahipleri ve köleler şeklindeki eski bölünme kayboldu, herkes, sahip olduğu sermayeye bakılmaksızın yasa karşısında eşit kabul edildi; özel mülk olarak ister toprağa sahip olsun, ister emek-gücünden başka hiç bir şeyi bulunmayan bir yoksul olsun, herkes, yasa karşısında eşittir. Yasa herkesi eşit ölçüde korur; yasa, mülkü olanları, mülkü olmayan, emek-gücünden başka bir şeyi olmayan, giderek yoksullaşan ve yıkılan ve proleterlere dönüşen yığınların saldırlarından korur. Kapitalist toplum böyledir.

Bunun üzerine ayrıntılarıyla eğilemiyorum. Sizler parti programının tartışmasına geldiğimiz zaman buna döneceksiniz - o zaman kapitalist toplumun bir açıklamasını göreceksiniz. Bu toplum, serflikçe karşı, eski feodal düzene karşı, özgürlük sloganı altında gelişti. Ama bu özgürlük mülk sahiplerinin özgürlüğü idi. Ve feodalizm 18. yüzyılın sonunda ve 20. yüzyılın başında -Rusya'da öteki ülkelerden daha sonra, 1861'de- çatırdamaya başlayınca, feodal devletin yerini, slogan olarak bütün halkın özgürlüğünü benimseyen, bütün halkın iradesini temsil ettiğini söyleyen ve bir sınıf devleti olduğunu yadsıyan kapitalist devlet almıştır. Ve burda, bütün halkın özgürlüğü için savaşıyan sosyalistler ile kapitalist devlet arasında bir mücadele ortaya çıktı - Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti'nin yaratılmasına [sayfa 298] yolaçan ve bütün dünyada sürdürülen bir mücadele.

Dünya sermayesine karşı başlatılmış bulunan mücadeleyi anlamak için, kapitalist devletin niteliğini anlamak için, kapitalist devletin feodal devlete karşı geliştiği sırada özgürlük sloganı altında savaşa girdiğini anımsamamız gerekir. Feodalizmin ortadan kalkışı kapitalist devletin temsilcileri için özgürlük demektir, serflik dağıldığı için onların amacına hizmet etti ve tazminat karşılığı ya da kısmen de muafiyet vergisi ile satın aldıkları bütün mülklere, toprağa sahip olma olanağını elde ettiler - bu devleti ilgilendirmiyordu: kökenine bakmadan mülkiyeti koruyordu, çünkü devlet, özel mülkiyet üzerine kurulmuştu. Köylüler, bütün modern uygar devletlerde, özel mülk sahipleri haline geldiler. Toprak sahibi, toprağının bir bölümünü köylüye terk ettiği zaman bile, devlet, tazminat yoluyla, toprak karşılığı para almasını sağlayarak, toprakbeyini ödüllendirerek, özel mülkiyeti koruyordu. Devlet sanki özel mülkiyeti tümüyle koruyacağını ve ona her türlü desteği ve korumayı sağlayacağını belirtmişti. Devlet her tüccarın, sanayicinin ve imalatçının mülkiyet hakkını tanımıştı. Ve özel mülkiyete, sermayenin gücüne, mülksüz işçilerin ve köylülüğün emekçi yığınlarının tam olarak baskı altına alınmasına dayanan bu toplum, yönetiminin özgürlüğe dayandığını ileri sürüyordu. Feodalizmle mücadele ederek, mülkiyet özgürlüğünü ileri sürdü ve özellikle, sözümona devlet, bir sınıf devleti olmaktan çıkmış olduğu olgusuyla böbürleniyordu.

Gene de devlet kapitalistlerin yoksul köylüleri ve işçi sınıfını baskı altında tutmalarına yardımcı olan bir makine olmaya devam etti. Ama dış görünüşü ile özgürdü. Genel oyu ilan etti ve kendi savunucuları, vaızları, düşünürleri ve filozofları aracılığıyla bir sınıf devleti olmadığını açıkladı. Şimdi bile, Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri devletine karşı savaşmaya başlamış bulunduğu bir zamanda, bizi, özgürlükleri çiğnemek; baskıya dayanan bazılarının ötekilerini ezmelerine dayanan bir devlet kurmakla suçluyorlar, kendileri ise halktan yana, demokratik bir devleti temsil ediyorlar. Ama şimdi, dünya sosyalist devriminin başladığı zamanda ve devrimin bazı ülkelerde [sayfa 299] başarıya ulaştığı bir zamanda, dünya sermayesine karşı savaşın özellikle de sert biçimler aldığı bir zamanda, bu devlet sorunu en büyük önemi kazanmış ve denilebilir ki, en hararetli bir sorun, bugünkü siyasal sorunların ve siyasal tartışmaların odağı haline gelmiştir.

Rusya'da ya da daha uygar herhangi bir ülkede hangi yanı tutarsak tutalım, görürüz ki, hemen hemen bütün siyasal tartışmalar, anlaşmazlıklar ve düşünceler şimdi devlet kavramı etrafında yoğunlaşmıştır. Devlet, kapitalist bir ülkede, demokratik bir cumhuriyette -özellikle İsviçre ya da ABD gibi- en özgür demokratik ülkelerde, halkın iradesinin bir ifadesi, ulusal iradenin bir ifadesi, vb. midir; yoksa devlet, bu ülkelerin kapitalistlerinin, işçi sınıfı ve köylülük üzerinde, iktidarlarını sürdürmelerini olanaklı kılan bir makine midir? Bu, bütün dünyada, bütün siyasal tartışmaların bugün etrafında yoğunlaştığı temel sorundur. Bolşeviklik konusunda neler söylüyorlar? Burjuva basını bolşevikleri karalıyor. Bolşeviklerin halkın yönetimini çığnedikleri yolundaki basmakalıp suçlamalarını yinelemeyen bir tek gazete bulamazsınız. Eğer bizim menşevikler ve sosyalist-devrimciler, o saflıkları içinde (belki de bu, saflık değildir, belki de bu, atasözünün dediği gibi hırsızlıktan da kötü bir saflıktır) bolşeviklerin özgürlüğü ve halkın yönetimini ayaklar altına aldıkları yolundaki suçlamayı, kendilerini bulup keşfettiklerini sanıyorlarsa, gülünç bir biçimde aldanıyorlar. Bugün, en zengin kapitalist ülkelerdeki, dağıtılmasında onlarca milyon harcayan ve onlarca milyonluk baskılarında burjuva yalanlarını ve emperyalist politikalarını yayan en zengin gazetelerin herbiri - bu gazetelerin herbiri, bolşevikliğe karşı temel itirazları ve suçlamaları, yani ABD, İngiltere ve İsviçre'nin halk yönetimine dayalı ileri devletler olduğu, oysa bolşevik cumhuriyetinin özgürlüğün bilinmediği bir haydutlar devleti olduğunu ve bolşeviklerin halk yönetimi düşüncesini ayaklar altına aldıklarını ve Kurucu Meclisi bile dağıtmaya kadar gittiklerini yinelemektedirler. Bolşeviklere karşı bu müthiş suçlamalar bütün dünyada yinelenmektedir. Bu suçlamalar bizi doğrudan şu soruya götürüyor: devlet nedir? Bu suçlamaları anlayabilmek [sayfa 300] için, bunları araştırmak ve bunlara karşı tam bir aklıbaşında tutum takınmak ve bunları söylentilere dayanarak değil de, kendimize ait sağlam fikirlere dayanarak incelemek için, devletin ne olduğu konusunda açık-seçik bir fikre sahip olmalıyız. Önümüzde her türden kapitalist devletler ve savaş öncesinde yaratılmış olan bu devletleri savunan bütün teoriler durmaktadır: Soruyu doğru bir biçimde yanıtlamak için bütün bu teorileri ve görüşleri eleştirici bir biçimde incelemeliyiz.

Daha önce size:, Engels'in Ailenin, Özel Mülkiyetin ve Devletin Kökeni adlı kitabına başvurmanızı öğütlemiştim. Bu kitap, toprağın ve üretim araçlarının özel mülkiyetinin var olduğu, sermayenin egemen olduğu her devletin, ne denli demokrat olursa olsun, kapitalist bir devlet, işçi sınıfını ve yoksul köylüleri baskı altında tutmak için kullanılan bir makine olduğunu; genel oyun, kurucu meclisin, parlamentonun, genel gidişi değiştirmeyen salt bir biçim, bir çeşit bono olduğunu söyler.

Devletin egemenlik biçimleri değişebilir: sermaye, iktidarını, sahip olduğu bir biçimde şu yolda, bir başka biçimde bu yolda ortaya koyar -ama esas olarak, ister oy hakkı ya da öteki haklar olsun ya da olmasın, ya da ister cumhuriyet, demokratik bir cumhuriyet olsun ya da olmasın, iktidar sermayenin ellerindedir- aslında ne denli demokratik olursa, kapitalizmin yönetimi o denli kaba ve o denli vurdumduymaz olur. Dünyada en demokratik ülkelerden biri Amerika Birleşik Devletleri'dir, oysa hiç bir yerde (1905'ten beri orda olanlar herhalde bunu bilir) toplumun tümü üzerinde sermayenin gücü, bir avuç mültimilyonerin gücü, Amerika'da olduğu kadar kaba ve bu kadar açıkça görülmemiştir. Sermaye varolunca, toplumun tümü üzerinde egemenlik kurar ve hiç bir demokratik cumhuriyet, hiç bir oy hakkı onun niteliğini değiştiremez.

Demokratik cumhuriyet ve genel oy hakkı, feodalizm ile karşılaştırıldığında, son derece büyük bir ilerleme idi: bunlar, proletaryanın bugünkü birliğini ve dayanışmasını gerçekleştirmesini, sermayeye karşı sistemli bir mücadele vermekte olan kadroların sağlam ve disiplinli olmasını mümkün kıldı. Köleler şöyle dursun, köylü serfler arasında buna yaklaşık da olsa [sayfa 301] benzer bir şey yoktu. Köleler, bildiğiniz gibi, ayaklandılar, başkaldırdılar, içsavaşlar başlattılar, ama hiç bir zaman mücadeleye önderlik edecek olan sınıf bilincine ulaşmış bir çoğunluk ve parti yaratamamışlardır, amaçlarının ne olduğunu kafalarında açık-seçik canlandıramamışlar ve tarihin en devrimci anlarında bile, her zaman egemen sınıfların ellerinde alet haline gelmişlerdir. Burjuva cumhuriyeti,

parlamento, genel oy - hepsi toplumun dünya ölçüsündeki gelişmesi yönünden büyük gelişme demektir. İnsanlık kapitalizme doğru ilerledi ve yalnızca kapitalizm, kent kültürü sayesinde, ezilen proletarya sınıfını, kendi bilincine varmasını ve dünya işçi sınıfı hareketini yaratmasını, bütün dünyada milyonlarca işçinin partiler -yığınların mücadelesine bilinçli olarak yol gösteren sosyalist partiler- içinde örgütlenmelerini sağladı. Parlamentarizm olmaksızın, seçim sistemi olmaksızın, işçi sınıfının bu gelişmesi olanaksız olacaktı. Bütün bu şeylerin geniş halk yığınlarının gözlerinde böylesine bir önem kazanmasının nedeni budur. Köklü bir değişimin böylesine zor görünmesinin nedeni budur. Devletin özgür olduğu ve herkesin çıkarlarını savunmanın devletin görevi olduğu yolundaki burjuva yalanlarına sarılan ve savunanlar yalnızca bilinçli ikiyüzlüler, bilim adamları ve papazlar değildir; eski önyargılara içtenlikle sarılan ve eski kapitalist toplumdaki sosyalizme geçişi anlayamayan geniş bir halk yığını da böyledir. Yalnızca burjuvaziye doğrudan bağımlı olan insanlar değil, yalnızca sermayenin boyunduruğu altında yaşayan, ya da sermaye tarafından beslenen (sermayenin hizmetinde pek çok, her türden bilim adamı, sanatçı, papaz vb. vardır) insanlar değil, sadece burjuva önyargısının etkisi altında bulunan insanlar bile, bütün dünyada bolşevikliğe karşı silaha sarılmışlardır, çünkü Sovyet Cumhuriyeti kurulduğu zaman bu burjuva yalanlarını reddetmiş ve açıkça şunu söylemiştir: devletin özgür olduğunu söylüyorsunuz, oysa gerçeklikte, özel mülkiyet var olduğu sürece, devletin, demokratik bir cumhuriyet bile olsa, işçileri baskı altında tutmak için kapitalistlerin kullandığı bir makineden başka bir şey değildir ve devlet ne denli özgür ise, bu, açık-seçik bir biçimde ifade edilmektedir. Bunun örnekleri [sayfa 302] Avrupa'da İsviçre, Amerika'da Birleşik Devletler'dir. Demokratik cumhuriyetler olmalarına karşın, ne denli ustaca boyanmış olurlarsa olsunlar ve emek demokrasisi ve bütün yurttaşların eşitliği konusundaki bütün konuşmalarına karşın sermaye hiç bir yerde, bu ülkelerde olduğu kadar böylesine vurdumduymaz ve acımasızca yönetmemektedir ve hiç bir yerde böylesine açık bir biçimde ortada değildir. Olgu şudur, İsviçre'de ve Birleşik Devletler'de sermaye egemendir ve işçilerin kendi koşullarında en ufak gerçek bir iyileştirmeyi gerçekleştirmek yolundaki her girişimleri, hemen bir içsavaşla karşılık görmüştür. Bu ülkelerde pek az asker ve küçük bir sürekli ordu vardır -İsviçre'de milis vardır ve her İsviçrelinin evinde bir silah bulunur, oysa Amerika'da pek yakın zamanlara kadar sürekli ordu yoktu- ve böylece bir grev olduğu zaman burjuvazi silahlanır, parayla asker tutar ve grevi ezer ve işçi sınıfı hareketinin ezilmesi hiç bir yerde, İsviçre ve ABD'nde olduğu kadar acımasız bir şiddetle olmamıştır ve hiç bir yerde sermayenin parlamentodaki etkisi bu ülkelerde olduğu kadar güçlü değildir. Sermayenin gücü her şeydir, borsa her şeydir, oysa parlamento ve seçimler kukladır, aldatmacadır. ... Ama işçilerin gözleri giderek daha çok açılıyor ve sovyet hükümeti fikri giderek daha uzaklara yayılıyor, özellikle de kısa süre önce geçirdiğimiz kanlı insan kırımından sonra, kapitalistlere karşı duraksamasız bir savaşın zorunluluğu, işçi sınıfı için giderek daha açıklık kazanıyor.

Bir cumhuriyet nasıl birmaskeye bürünürse bürünsün, ne denli demokratik olursa olsun, eğer o bir burjuva cumhuriyeti ise, eğer o toprak ve fabrikaların özel mülkiyetini koruyorsa ve eğer özel sermaye toplumun tümünü ücret köleliği içinde tutuyorsa, yani eğer bir cumhuriyet, bizim parti programımızda ve Sovyet anayasasında söylenen her şeyi gerçekleştiriyor ise, o zaman bu devlet, bazı insanların, ötekiler tarafından ezilmesi için bir makinedir. Öyleyse biz, bu makineyi sermayenin iktidarını alaşağı edecek sınıfın ellerine vereceğiz. Biz, devletin genel eşitlik demek olduğu yolundaki bütün o eski önyargıları reddedeceğiz - çünkü bu, bir gözboyamacıdır: [sayfa 303] sömürü olduğu sürece eşitlik olamaz. Toprak sahibi işçiye eşit olamaz, ya da aç bir insan tok bir insana eşit olamaz. Bu devlet adı verilen makine, önünde insanların, halkın yönetimi yolundaki eski masallara, proletaryanın burjuva yalanları olduğunu söylediği masallara inanarak, boş inanlara kapılarak, saygıyla eğildiği bu makineyi proletarya ezecektir. Şimdiye kadar biz bu makineden kapitalistleri yoksun bıraktık ve onu devraldık. Bu makineyi, ya da sopayı, her türlü sömürüyü ortadan kaldırmak için kullanacağız. Ve sömürme olanağı dünyanın hiç bir yerinde artık kalmadığı zaman, artık toprak sahiplerinin ve fabrika sahiplerinin

bulunmadığı zaman ve artık kimilerinin tıka basa karnını doyururken ötekilerin açlıktan öldüğü bir durum olmadığı zaman, ancak bunun olanağı artık ortadan kalktığı zaman, biz bu makineyi enkaz yığına atacağız. O zaman devlet de olmayacak, sömürü de. Bizim Komünist Partisinin görüşü budur. Umarım ki, biz, bu konuya daha sonraki derslerde döneceğiz, gene ve gene buna döneceğiz. [sayfa 304]

11 Temmuz 1919